

Hoivatyön verbit ja peruslauseet

Verbit kertovat, mitä joku tekee. Kaikissa lauseissa täytyy olla verbi.

Verbityypit

Suomen kielen verbit voi jakaa kuuteen eri tyyppiin. Verbin tyyppi kertoo, miten verbi taipuu. Verbin vartalo, eli se muoto, johon persoonapääte laitetaan, näyttää usein erilaiselta kuin verbin perusmuoto.

Verbityyppi 1

Verbityyppi 1 on yleinen. Suurin osa suomen kielen verbeistä kuuluu tyyppiin 1. Verbin perusmuodon lopussa on kaksi vokaalia. Suomen kielessä vokaaleja ovat a, e, i, o, u, y, ä, ö. Näissä verbeissä KPT-vaihtelu on mahdollinen.

Perusmuoto	Minä	Sinä	Hän	Me	Te	He
auttaa (KPT)	autan	autat	auttaa	autamme	autatte	auttavat
nukkua (KPT)	nukun	nukut	nukkuu	nukumme	nukutte	nukkuvat
huolehtia (KPT)	huolehdin	huolehdit	huolehtii	huolehdimme	huolehditte	huolehtivat

Verbityyppi 2

Verbin perusmuodon lopussa on -da tai -dä.
Näissä verbeissä ei ole KPT-vaihtelua.

Perusmuoto	Minä	Sinä	Hän	Me	Te	He
syödä	syön	syöt	syö	syömme	syötte	syövät
juoda	juon	juot	juo	juomme	juotte	juovat
tehdä	teen	teet	tekee	teemme	teette	tekevät

Verbityyppi 3

Verbin perusmuodon lopussa on -la, -lä, -na, -nä, -ra, -sta tai stä.
Vain -la ja -lä -loppuisissa verbeissä voi olla KPT-vaihtelu.

Perusmuoto	Minä	Sinä	Hän	Me	Te	He
kävellä	kävelen	kävelet	kävelee	kävelemme	kävelette	kävelevät
ajotella (KPT)	ajattelen	ajattelet	ajattelee	ajattellemme	ajattelette	ajattelevat
mennä	menen	menet	menee	menemme	menette	menevät
panna	panen	panet	panee	panemme	panette	panevat
purra	puren	puret	puree	puremme	purette	purevat
pestä	pesen	peset	pesee	pesemme	pesette	pesevät
nousta	nousen	nouset	nousee	nousemme	nousette	nousevat

Verbityyppi 4

Verbin perusmuodon lopussa on -ata, -ätä tai -ota.

Näissä verbeissä KPT-vaihtelu on mahdollinen.

Perusmuoto	Minä	Sinä	Hän	Me	Te	He
herätä	herään	heräät	herää	heräämme	heräätte	heräävät
pedata (KPT)	petaan	petaat	petaa	petaamme	petaatte	petaavat
kohdata (KPT)	kohtaan	kohtaat	kohtaa	kohtaamme	kohtaatte	kohtaavat
siivota	siivoan	siivoat	siivoaa	siivoamme	siivoatte	siivoavat

Verbityyppi 5

Verbin perusmuodon lopussa on -ita tai -itä.

Näissä verbeissä ei ole KPT-vaihtelua.

Perusmuoto	Minä	Sinä	Hän	Me	Te	He
tarvita	tarvitsen	tarvitset	tarvitsee	tarvitsemme	tarvitsette	tarvitsevat
valita	valitsen	valitset	valitsee	valitsemme	valitsette	valitsevat
häiritä	häiritsen	häiritset	häiritsee	häiritsemme	häiritsette	häiritsevät

Verbityyppi 6

Verbityyppi 6 on melko harvinainen.

Perusmuodon lopussa on -eta tai -etä.

Perusmuoto	Minä	Sinä	Hän	Me	Te	He
vanheta	vanhenen	vanhenet	vanhenee	vanhenemme	vanhenette	vanhenevat

Verbityypin 6 verbit ovat usein sellaisia, että ihminen ei voi tehdä niitä.

Perusmuoto	Hän/se	Esimerkki
liueta (KPT)	liukenee	Lääke liukenee veteen.
lämmetä (KPT)	lämpenee	Sää lämpenee.
kylmetä	kylmenee	Vesi kylmenee.

Kielteiset lauseet

Kielteiset lauseet kertovat, mitä joku **ei** tee.

Kielteisessä lauseessa kieltosana ”ei” taipuu ja verbi on aina samassa muodossa.

Kielteisen lauseen verbimuoto tehdään verbin minä-muodosta niin, että otetaan verbistä minä-muodon n-tunnus pois:

auttaa	– Minä autaa.	– Minä en auta.
syödä	– Minä syön.	– Minä en syö.
kävellä	– Minä kävele.	– Minä en kävele.

Perusmuoto	Minä	Sinä	Hän	Me	Te	He
auttaa (1) (KPT)	en auta	et auta	ei auta	emme auta	ette auta	eivät auta
syödä (3)	en syö	et syö	ei syö	emme syö	ette syö	eivät syö
kävellä (3)	en kävele	et kävele	ei kävele	emme kävele	ette kävele	eivät kävele
herätä (4)	en herää	et herää	ei kävele	emme herää	ette kävele	eivät kävele
tarvita (5)	en tarvitse	et tarvitse	ei tarvitse	emme tarvitse	ette tarvitse	eivät tarvitse
vanheta (6)	en vanhene	et vanhene	ei vanhene	emme vanhene	ette vanhene	eivät vanhene

Peruslauseet

Peruslauseessa on yleensä tekijä ja verbi. Verbi on aina pakollinen.

Hoitaja hoitaa.

Lisäksi lauseessa voi olla vastaus kysymyksiin **mitä** (objekti), **milloin** tai **millainen**.

Hoitaja hoitaa **potilasta**. (Mitä hoitaja hoitaa?)

Hoitaja hoitaa potilasta **tänään**. (Milloin hoitaja hoitaa?)

Potilas on **huonovointinen**. (Millainen potilas on?)

Tehtävä 1: Laita verbit oikeisiin laatikoihin verbityyppien mukaan.

pestä	auttaa	pedata	käydä
	valita	kävellä	lämmetä
	liueta		
nukkua	tarvita	herätä	syödä

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä yksi:
auttaa

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä kaksi:

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä kolme:

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä neljä:

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä viisi:

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä kuusi:

Tehtävä 2: Kirjoita lauseita edellisen tehtävän verbeistä.

Esimerkiksi: Minä autan työkaveria keittiössä.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Tehtävä 3: Kirjoita verbi oikeassa muodossa.

1. Hoitaja _____ (auttaa) potilasta.
2. Lääkärit _____ (hoitaa) sairautta.
3. Minä _____ (nukkua) aamulla.
4. Sinä _____ (syödä) lounasta.
5. Me _____ (pestä) pyykkiä.
6. Hän _____ (pedata) sängyn.
7. Te _____ (kävellä) asukkaan kanssa.
8. He _____ (siivota) huoneen.
9. Sinä _____ (käydä) töissä.
10. Minä _____ (kohdata) asukkaan.

Tehtävä 4: Kirjoita verbi oikeassa muodossa.

1. Minä olen hoiva-avustaja eli minä _____ (auttaa) asukkaita.
2. Hoitajat _____ (hoitaa) ja auttavat asukkaita.
3. Asukas juo lääkkeen, koska se _____ (liueta) veteen.
4. Sinä teet avustavia tehtäviä. Sinä esimerkiksi _____ (pedata) sängyn
ja siivoat huoneen.
5. Asukkaat ovat mukavia. He _____ (juoda) nyt kahvia päivähuoneessa.
6. Jos te tarvitsette apua, minä _____ (tulla) auttamaan!

Tehtävä 5: Tee lauseesta kielteinen lause.

1. Minä autan sinua. Minä en auta sinua.

2. Hoitaja hoitaa asukasta.

3. Sinä nukut pitkään.

4. Kirsti syö itse.

5. Avustaja syöttää asukasta.

6. Aukkaat juovat kahvia.

7. Lääkäri käy hoivakodissa.

8. Asukas nousee sängystä.

9. Kuume nousee.

10. Fysioterapeutti kävelee asukkaan kanssa.

11. Te pesette pyykkiä.

12. Lähihoitajat menevät töihin.

13. Hän herää aina kuudelta.

14. Asukas tarvitsee apua.

15. Lääke liukenee veteen.

Tehtävä 6. Valitse lauseeseen sopiva verbi.

Käytän	Hieron	Otan	Hieron
Desinfioin	Levitän	Muistan	

1. Käytän käsihuuhdetta eli käsidesiä usein.
2. _____ käsihuuhdetta tarpeeksi paljon.
3. _____ käsihuhuhteen kuiviin käsiin.
4. _____ käsihuhuhteen tasaisesti käsiin.
5. _____ levittää käsihuuhdetta myös sormien väleihin,
sormien päihin ja peukaloihin.
6. _____ käsiä yhteen niin kauan, että käsihuuhde kuivuu.
7. _____ käteni ennen aseptista toimenpidettä
ja kun olen käsitellyt eritteitä tai riisunut suojakäsineet.
8. Desinfioin käteni, kun olen auttanut asukasta esimerkiksi ruokailussa tai vessassa.

Hoivatyön verbit ja peruslauseet

Tehtävä 1: Laita verbit oikeisiin laatikoihin verbityyppien mukaan.

pestä	auttaa	pedata	käydä
	valita	kävellä	lämmetä
	liueta		
nukkua	tarvita	herätä	syödä

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä yksi:
auttaa, nukkua

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä kaksi:
käydä, syödä

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä kolme:
kävellä, pestä

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä neljä:
pedata, herätä

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä viisi:
tarvita, valita

Etsi verbit, jotka ovat verbityyppiä kuusi:
lämmetä, liueta

Tehtävä 2: Kirjoita lauseita edellisen tehtävän verbeistä.

Esimerkiksi: Minä autan työkaveria keittiössä.

Tehtävä 3: Kirjoita verbi oikeassa muodossa.

1. Hoitaja auttaa (auttaa) potilasta.
2. Lääkärit hoitavat (hoitaa) sairautta.
3. Minä nukun (nukkua) aamulla.
4. Sinä syöt (syödä) lounasta.
5. Me pesemme (pestä) pyykkiä.
6. Hän petaa (pedata) sängyn.
7. Te kävelette (kävellä) asukkaan kanssa.
8. He siivoavat (siivota) huoneen.
9. Sinä käyt (käydä) töissä.
10. Minä kohtaan (kohdata) asukkaan.

Tehtävä 4: Kirjoita verbi oikeassa muodossa.

1. Minä olen hoiva-avustaja eli minä autan (auttaa) asukkaita.
2. Hoitajat hoitavat (hoitaa) ja auttavat asukkaita.
3. Asukas juo lääkkeen, koska se liukenee (liueta) veteen.
4. Sinä teet avustavia tehtäviä. Sinä esimerkiksi petaat (pedata) sängyn ja siivoat huoneen.
5. Asukkaat ovat mukavia. He juovat (juoda) nyt kahvia päivähuoneessa.
6. Jos te tarvitsette apua, minä tulen (tulla) auttamaan!

Tehtävä 5: Tee lauseesta negatiivinen lause.

1. Minä autan sinua.	<u>Minä en auta sinua.</u>
2. Hoitaja hoitaa asukasta.	<u>Hoitaja ei hoida asukasta.</u>
3. Sinä nuket pitkään.	<u>Sinä et nuku pitkään.</u>
4. Kirsti syö itse.	<u>Kirsti ei syö itse.</u>
5. Avustaja syöttää asukasta.	<u>Avustaja ei syötä asukasta.</u>
6. Asukkaat juovat kahvia.	<u>Asukkaat eivät juo kahvia.</u>
7. Lääkäri käy hoivakodissa.	<u>Lääkäri ei käy hoivakodissa.</u>
8. Asukas nousee sängystä.	<u>Asukas ei nouse sängystä.</u>
9. Kuume nousee.	<u>Kuume ei nouse.</u>
10. Fysioterapeutti kävelee asukkaan kanssa.	<u>Fysioterapeutti ei kävele asukkaan kanssa.</u>
11. Te pesette pyykkiä.	<u>Te ette pese pyykkiä.</u>
12. Lähihoitajat menevät töihin.	<u>Lähihoitajat eivät mene töihin.</u>
13. Hän herää aina kuudelta.	<u>Hän ei herää aina kuudelta.</u>
14. Asukas tarvitsee apua.	<u>Asukas ei tarvitse apua.</u>
15. Lääke liukenee veteen.	<u>Lääke ei liukene veteen.</u>

Tehtävä 6. Valitse lauseeseen sopiva verbi.

Käytän	Hieron	Otan	Hieron
Desinfioin	Levitän	Muistan	

1. Käytän käsihuuhdetta eli käsidesiä usein.
2. Otan käsihuuhdetta tarpeeksi paljon.
3. Levitän käsihuuhteen kuiviin käsiin.
4. Hieron käsihuuhteen tasaisesti käsiin.
5. Muistan levittää käsihuuhdetta myös sormien väleihin, sormien päihin ja peukaloihin.
6. Hieron käsiä yhteen niin kauan, että käsihuuhde kuivuu.
7. Desinfioin käteni ennen aseptista toimenpidettä ja kun olen käsitellyt eritteitä tai riisunut suojakäsineet.
8. Desinfioin käteni, kun olen auttanut asukasta esimerkiksi ruokailussa tai vessassa.

TAITOTALO

Koulutus on Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittama. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

Kuva: Papunetin kuvapankki, papunet.net, Elena Chebannaia